

Dosarul nr.2ra-370/23
2-21182047-01-2ra-06032023

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: R. Pascari)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

ÎN C H E I E R E

23 august 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Complet de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Viorica Puica
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și Chira Veaceslav, reprezentat de avocatul Chira Constantin,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Chira Veaceslav împotriva Ministerul Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, prin care s-au respins apelurile declarate de Chira Veaceslav și Ministerul Justiției, și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28 februarie 2022,

c o n s t a t ă :

La 09 decembrie 2021, Chira Veaceslav a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 16 iunie 2017 a depus o cerere de chemare de judecată către ÎS „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională” privind plata drepturilor salariale și restabilirea în drepturi, urmare a eliberării ilegale din serviciu.

La 20 iulie 2017, Judecătoriei Chișinău, sediul Central, a dispus acceptarea în procedura contencioasă a cererii de chemare în judecată.

După soluționarea procedurii de mediere judiciară, cauza a fost repartizată unui alt judecător al Judecătoriei Chișinău, sediul Central.

Ulterior, cauza a fost repartizată judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Denis Băbălău.

La 26 octombrie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a emis o încheiere prin care a suspendat procesul din motiv de reorganizare a ÎS „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională”.

La 15 ianuarie 2020, avocatul Chira Constantin a solicitat Judecătoriei Chișinău, sediul Central, reluarea procesului civil, iar cererea a fost admisă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 10 iunie 2020, s-a admis acțiunea parțial.

Prin decizia Curții de Apel din 08 decembrie 2020, s-a respins apelului declarat de către avocatul Constantin Chira, în interesele apelantului Veaceslav Chira și a apelului incident declarat de IP „Agenția Servicii Publice” și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 10 iunie 2020, corectată prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 10 iulie 2020.

La 15 martie 2021, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2020, însă, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 09 iunie 2021, a fost respins ca inadmisibil.

Reclamatul a susținut că cauza ce vizează un litigiu de muncă s-a examinat o perioadă excesiv de lungă, 16 iunie 2017 - 09 iunie 2021, ceea ce în opinia sa contravine art. 355 alin. (4) din Codul muncii.

Dosarul nu a fost de o complexitate ce ar justifica termenul îndelungat de judecare, iar instanțele judecătorești nu au avut nevoie să recurgă la concluziile experților, să audieze mulți martori sau să întreprindă alte activități care necesită timp.

În partea care se referă la comportamentul reclamantului, a explicat că a depus toată sârguința necesară pentru soluționarea promptă a cauzei, prezentând toate actele necesare care-i dovedesc încălcarea dreptului și prejudiciul suportat drept urmare.

Pârâtul ÎS „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională” de asemenea este o autoritate de stat și a avut un comportament de rea-credință.

Totodată, din cauza procedurilor îndelungate, a fost nevoit să ceară în locul restabilirii la locul de muncă să i se achite compensația prevăzută de lege, deoarece filiala Florești a întreprinderii a fost lichidată, ceea ce făcea imposibilă restabilirea reclamantului la locul de muncă.

Reclamatul a susținut că, fiind implicat într-o procedură îndelungată de judecare a cauzei, de a cărei soluție depinde direct starea materială și starea emoțională a reclamantului, acesta a fost lipsit de posibilitatea de a-și duce existența în mod obișnuit.

A fost pus în situația de a apela la serviciile unui avocat care l-a asistat pe toată durata procesului, suportând cheltuieli suplimentare.

Reclamatul a precizat că suferă de boli cardiovasculare, iar această circumstanță întemeiază suplimentar cerința privind repararea prejudiciului moral.

Ca urmare a duratei excesive a procedurii civile, în cadrul căreia s-a decis soarta unui drept esențial pentru reclamant, starea sa de sănătate s-a acutizat și acesta pe parcurs a fost nevoit să primească tratamente medicale speciale în legătură cu bolile cardiovasculare.

Reclamatul a susținut că prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești este în mărime de 100 000 lei, sumă ce este acordată de CtEDO pe cauze similare de neexecutare.

Cu titlu de prejudiciu material, reclamantul a solicitat încasarea sumei de 15 000 lei suportate pentru cheltuielile de asistență juridică în legătură cu procedura îndelungată.

Astfel, reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului lui Veaceslav Chira la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nr.2-1891/17 intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Chira Veaceslav către ÎS „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională”, litigiu de muncă, încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu material, și încasarea cheltuielilor de judecată care suportate în pe parcursul judecării cauzei.

Prin referința depusă 01 februarie 2022, Ministerul Justiției a solicitat respingerea acțiunii ca fiind nefondată.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 28 februarie 2022, cererea de chemare în judecată înaintată de Chira Veaceslav, s-a admis parțial.

S-a constatat încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată înaintate de Chira Veaceslav către ÎS „Centrul de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională” privind restabilirea la locul de muncă.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Chira Veaceslav suma de 10 000,00 lei (zece mii lei 00 bani) cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea înaintată de către Chira Veaceslav, s-a respins ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a reținut că termenul examinării cauzei a cuprins perioada 16 iunie 2017 – 09 iunie 2021, dintre care 3 ani s-a aflat în instanța de fond.

Totodată, prin hotărârea Parlamentului RM nr. 55 din 17 martie 2020, a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020, iar pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Astfel, termenul de examinare a cauzei civile invocat de către Chira Veaceslav include și intervalul de timp când examinarea cauzei a fost suspendată de drept în temeiul Dispoziției nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, și anume perioada 18 martie 2020 – 15 mai 2020.

Respectiv, instanța a supus analizei perioadele de referință întru examinarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile 16 iunie 2017 – 17 martie 2020 și 16 mai 2020 – 09 iunie 2021.

Instanța de fond a constatat încălcarea dreptului lui Chira Veaceslav la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, și respectiv, fiind necesară repararea prejudiciului moral cauzat apelantului Chira Veaceslav prin această încălcare.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

La acordarea prejudiciului moral instanța a ținut cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral în cauzele împotriva Republicii Moldova variază între 1000 și 2500 euro pentru 5 sau 10 ani. Cea mai mică sumă s-a acordat în cauza „Deservire SRL vs. Moldova” - 600 euro pentru 6 ani și cea mai mare în cauza „Cravenco vs. Moldova” - 3000 euro pentru 10 ani de

examinare a unui litigiu de muncă.

Instanța de fond a considerat că suma de 10 000 de lei, constituie o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat lui Chira Veaceslav, fiind echitabilă în raport cu circumstanțele constatate supra și proporțională suferințelor suportate.

Cu referire la pretenția privind încasarea sumei de 15 000 lei, suportate în cadrul procesului civil, instanța a reținut că, reclamantul nu este îndreptățit de a solicita cheltuielile de asistență juridică din contul Ministerului Justiției, deoarece, acesta urma să înainteze pretențiile sale cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică față de ÎS „Centru de Pregătire a Specialiștilor pentru Armata Națională”, dat fiind faptul că ultima a pierdut litigiu de muncă și urma să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile, așa cum prevede dispoziția art. 94,96 din Codul de procedură civilă.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 28 februarie 2022 Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a depus cererea de apel solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 28 februarie 2022, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă integral acțiunea.

La fel, nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 24 martie 2022, avocatul Constantin Chira, acționând în interesele apelantului Veaceslav Chira, a apel solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28 februarie 2022, în partea respingerii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, s-au respins apelurile declarate de Chira Veaceslav și Ministerul Justiției, și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 28 februarie 2022.

La 27 februarie 2023, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivare a indicat că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat prevederile Legii nr.87.

În speță, nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, iar însăși respectarea întocmai a procedurilor din partea instanțelor, și asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept o tergiversare a examinării cauzei.

La examinarea cauzei instanțele de judecată au respectat principiile fundamentale ale dreptului procesul civil, cum ar fi principiul disponibilității, contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces.

Recurentul a susținut că cauza s-a examinat timp de 2 ani, trecând prin toate 3 instanțe naționale, iar potrivit CEDO un asemenea termen, este unul rezonabil.

La acordarea sumei de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, instanțele inferioare au apreciat arbitrar cuantumul, nu au motivat efectiv hotărârea în partea prejudiciului moral, stabilind în mod eronat cuantumul acestor pretenții.

Reieșind din circumstanțele cauzei și comportamentul participanților la proces, recurentul consideră că poziția instanței de apel este eronată și motivată superficial.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2)

lit. c) din Codul de procedură civilă.

La 21 aprilie 2023, Chira Veaceslav, reprezentat de avocatul Chira Constantin, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței în partea respingerii acțiunii, și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivare a invocat că instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat Legea nr. 87, statuând că repararea prejudiciului moral prin achitare unei sume de 10 000 lei, acoperă toate cheltuielile suportate de către recurent.

Referitor la costuri și cheltuieli de judecată instanța nu a ținut cont de probele prezentate de Chira Veaceslav, în partea ce ține de cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul procesului civil. Această sumă a fost necesară, reală și rezonabilă în comparație cu munca reală depusă la caz.

De asemenea, suportarea unui prejudiciu moral este evident, iar suma acordată cu acest titlu trebuie să fie în măsură să acopere trăirile negative produse de un proces îndelungat privind litigiile de muncă.

Suma oferită în valoare de 10 000 lei nici pe aproape nu corespunde standardelor și principiilor stipulate de CEDO, iar reieșind din calculul oferit Curte, suma prejudiciului moral suferit depășește 100 000 lei.

Instanța de apel și fond examinând cauza nu au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, încălcând normele de drept material și procedural.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursurilor, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 07 decembrie 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit dovezii de comunicare de la fila dosarului 28 Vol. II, instanța de apel a comunicat părților decizia motivată la 01 martie 2023. Respectiv, cererile de recurs declarate la 27 februarie 2023 și 21 aprilie 2023, sunt depuse în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 09 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului Veaceslav Chira recursul depus de Ministerul Justiției, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f.d.37 Vol. II).

La 31 mai 2023, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului Ministerul Justiției al Republicii Moldova recursul depus de Chira Veaceslav, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii

(f.d.47 Vol. II).

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Chira Veaceslav, reprezentat de avocatul Chira Constantin, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de către Ministerul Justiției și Chira Veaceslav, reprezentat de avocatul Chira Constantin.

Președinte, judecător

Viorica Puica

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc